

Měsíčník Host
Literatura, kultura, společnost
květen 2026
125 Kč

5

TÉMA
Filozofie
fotbalu

ROZHOVOR
Básník
Paul Hostovsky

POVÍDKA
Marie Iljašenko
Vztek

ESEJ
Žižek — Dvě variace
na moc a slast

**SNYDER
NEMUSÍME ŽÍT
V TRUMPOVĚ
PŘÍBĚHU**

CO SE FOTBALU TÝČE

Jan Němec

Možná už si to v té záplavě „politickomických“ videí ani nevybavíte, ale na konci roku 2025 převzal Donald Trump Cenu míru. Ne, nebyla to vytoužená Nobelova cena míru, jen blbá náhražka, kterou účelově vytvořila FIFA a Trumpovi ji předala během losování skupin mistrovství světa ve fotbale. „Zachránili jsme miliony a milony životů,“ zhodnotil Trump v plurálu majestatiku neznámo co. Vzpomněl jsem si teď na to proto, že právě Donald a fotbal se střetávají v tomto čísle *Hosta*. O Trumpově Americe obsáhle hovoří Timothy Snyder, s nímž vám přinášíme exkluzivní rozhovor, a také fotografická série Davida Konečného v rubrice Ateliér. A fotbalu, tomuto „poslednímu posvátnému rituálu našich časů“, jak říkal Pasolini, jsme kvůli nadcházejícímu mistrovství světa ve fotbale věnovali téma čísla. Dokonce jsme sestavili ideální fotbalovou jedenáctku z dějin literatury! Řekl bych, že s jejím trenérem Jeanem-Paulem Sartrem by musel souhlasit i Trump: „Co se fotbalu týče, všechno komplikuje přítomnost druhého týmu.“

OSOBNOST

- 9 Nemusíme žít v Trumpově příběhu. S historikem Timothyem Snyderem o Trumpovi, o tom, proč čte poezii, a o věcech, které nám berou budoucnost

TÉMA FILOZOFIE FOTBALU

- 20 Miroslav Petříček: Kosmický happening. O rozdílu mezi divákem a hráčem, možnostech vidět a výhodách pomalosti
- 24 Fatima Rahimi: Obchod s emancipací. O ženském fotbalu, politice, Íránu a kooptaci feminismu
- 28 Mario Vargas Llosa: „Pojďme se trochu bavit“. Zápisky z fotbalového šampionátu Španělsko '82
- 32 Ideální fotbalová jedenáctka
- 34 Co číst dál
- 35 Martin Reiner: Nakrmte si svého spisovatele
- 36 Hartmut Rosa: Na hraně zkušenosti. O tom, jak fotbal a hra zpřítomňují lidskou existenci
- 38 Matěj Toman: Šest bodů. Pozorování z trenérské lavičky krajského přeboru

ESEJ

- 42 Slavoj Žižek: Dvě variace na moc a slast. O sblížení zákonných a zločineckých sil, politickém sadismu, přitažlivosti nesmyslu a jiných perverzích současných vlád

REPORTÁŽ

- 48 Ivan Motýl: Starosti ukrajinských starostů

BELETRIE

- 57 **ateliér** David Konečný
- 59 **básník čísla** Petr Borkovec Malé lodě, malé lodě
- 67 **povídka** Marie Iljašenko: Vztek. Původní česká povídka
- 70 **nová jména** Klára Maňurová: Chci se sestrami břízami zářit kadmiovou žlutí

ROZHOVOR

- 74 O Československu jsem toho jako dítě příliš nevěděl. S Paulem Hostovským o otci, paní učitelce Cunninghamové a o znakovém jazyku

HISTORIE

- 82 Václav Maxmilián: Tvé velké oči přesmutné mě spalují, jak hoří. Čtyřicet let od úmrtí Mircei Eliada

KRITIKY

- 90** Marek Šindelka: Systémy něhy (Kryštof Špidla)
92 Radek Wollmann: Krev Kruh Černá (Marta Ljubková)
94 Pavel Pospěch: Osamělí hrdinové. Jak kultura autonomie rozleptává společnost (Klára Votavová)

RECENZE

- 96** Jan Škrob: Zámorí (Roman Polách)
97 Daniel Hradecký: Náměstí práce (Libor Staněk II.)
98 Maxim Biller: Mama Oděsa (Josef Chuchma)
99 Friedrich Bruegel: Spiklenci (Michaela Škultéty)
100 Rita Felski: Jak se používá literatura (Jan Němec)
101 Annabelle Hirsch: Věci. Dějiny žen ve stovce předmětů (Alena Scheinostová)
102 Guillermo Cabrera Infante: Pohled na svítání v tropech (Leona Šmelcová)
103 Sergej Maratovič Gurijev — Daniel Treisman: Spin diktátoři. Proměnlivá podoba tyranie ve dvacátém prvním století (Martin Brzobohatý)
104 Patricia Highsmith: Ripley pod zemí (Václav Maxmilián)
105 Maria Parrová: Tonja. Malý hrom z hor (Jana Šrámková)

SLOUPKY

- 5** **názor** Josefína Formanová: Jak se prodává věda
16 **vzorce** Michal Kašpárek: Mohlo by se vám líbit také
17 **druhá vášeň** Petr Šesták: Opilost
40 **rabbit hole** Lubomír Tichý: Budovatelé a hlídači
40 **žena a život** Anna Durnová: Nešlo by to online?
41 **mikrostop** Josefína Formanová: Nejlépe oblečení muži v Americe
47 **manuál** Michal Tallo: Manuál k Jonovi Fossemu
47 **minuscule** Marek Šindelka: Továrny času
55 **checkpoint** Adéla Knapová: Základní instinkt
80 **bibliofilcka** Martin Pecina: Nauka o vejcích
107 **atašé** Magdalena Zarębska: Dekonstrukce jednoho hrdinského přátelství
112 **meme** Jakub Jetmar: Sirael
4 **hostpot** Statusy
6 **drobenka**
7 **zprávy**
88 **madlenka Ivy Hadj Moussy**
106 **rozečteno** Tipy redakce

S historikem Timothy Snyderem o Trumpovi, o tom, proč čte poezii, a o věcech, které nám berou budoucnost

NEMUSÍME ŽÍT V TRUMPOVĚ PŘÍBĚHU

Text Petr Vizina
Foto Daria Svertilova

Za běžných okolností by se Timothy Snyder věnoval bádání v historických pramenech k dějinám střední a východní Evropy a přednášel studentům na prestižních univerzitách doma v Americe i všude po světě. Trumpovo prezidentství změnilo univerzitního profesora v politického aktivistu. V textech na platformě Substack a v krátkých klipech na Instagramu motivuje své čtenáře, aby vzdorovali tomu, co vnímá jako převzetí amerického státu fašisty. Jak souvisí schopnost soustředit se s kvalitou demokracie a existuje něco jako poučení z dějin? I o tom mluví hlavní host letošního Světa knihy v následujícím rozhovoru.

KOSMICKÝ HAPPENING

Miroslav Petříček

OBCHOD S EMANCIPACÍ

Fatima Rahimi

„POJĎME SE TROCHU BAVIT“

Mario Vargas Llosa

IDEÁLNÍ FOTBALOVÁ JEDENÁCTKA

—

CO ČÍST DÁL

—

NAKRMTE SI SVÉHO SPISOVATELE

Martin Reiner

NA HRANĚ ZKUŠENOSTI

Hartmut Rosa

ŠEST BODŮ

Matěj Toman

FILOZOFIE FOTBALU

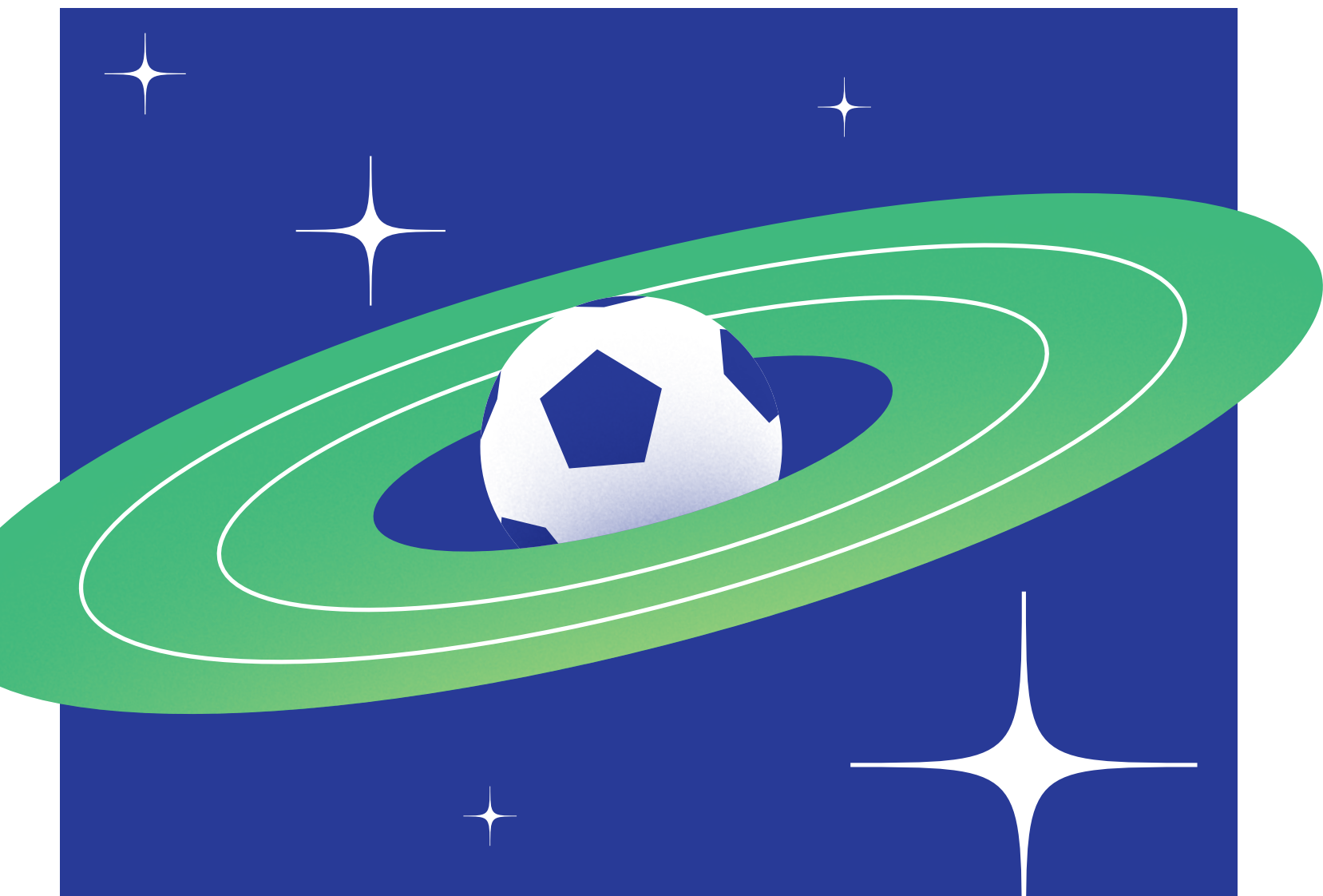
Ilustrace Matěj Málek

V červnu začíná fotbalový svátek — mistrovství světa. Skoro dva měsíce se bude rozebírat každý přímý kop, trenérské rozhodnutí, špatné písknutí i nějaký ten účes. Jako už tolikrát. Fotbalové horečky v minulosti neunikla ani literatura. Kopaná posloužila mnohokrát jako inspirace i metafora, jako záminka psát o politice i kráse. Už je to tu zas.

O rozdílu mezi divákem a hráčem, možnostech
vidět a výhodách pomalosti

KOSMICKÝ HAPPENING

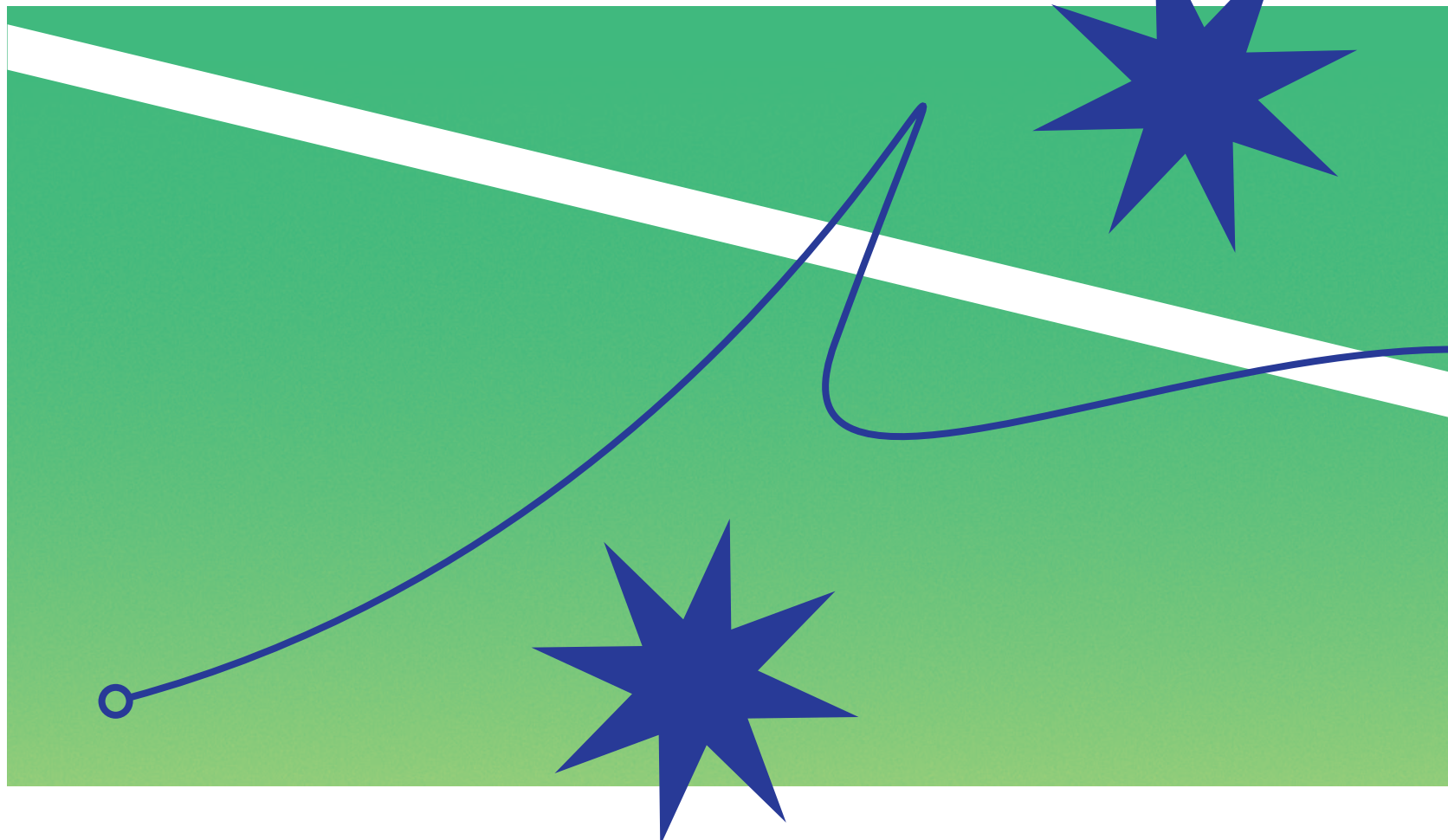
Miroslav Petříček

OBCHOD S EMANCIPACÍ

Fatima Rahimi

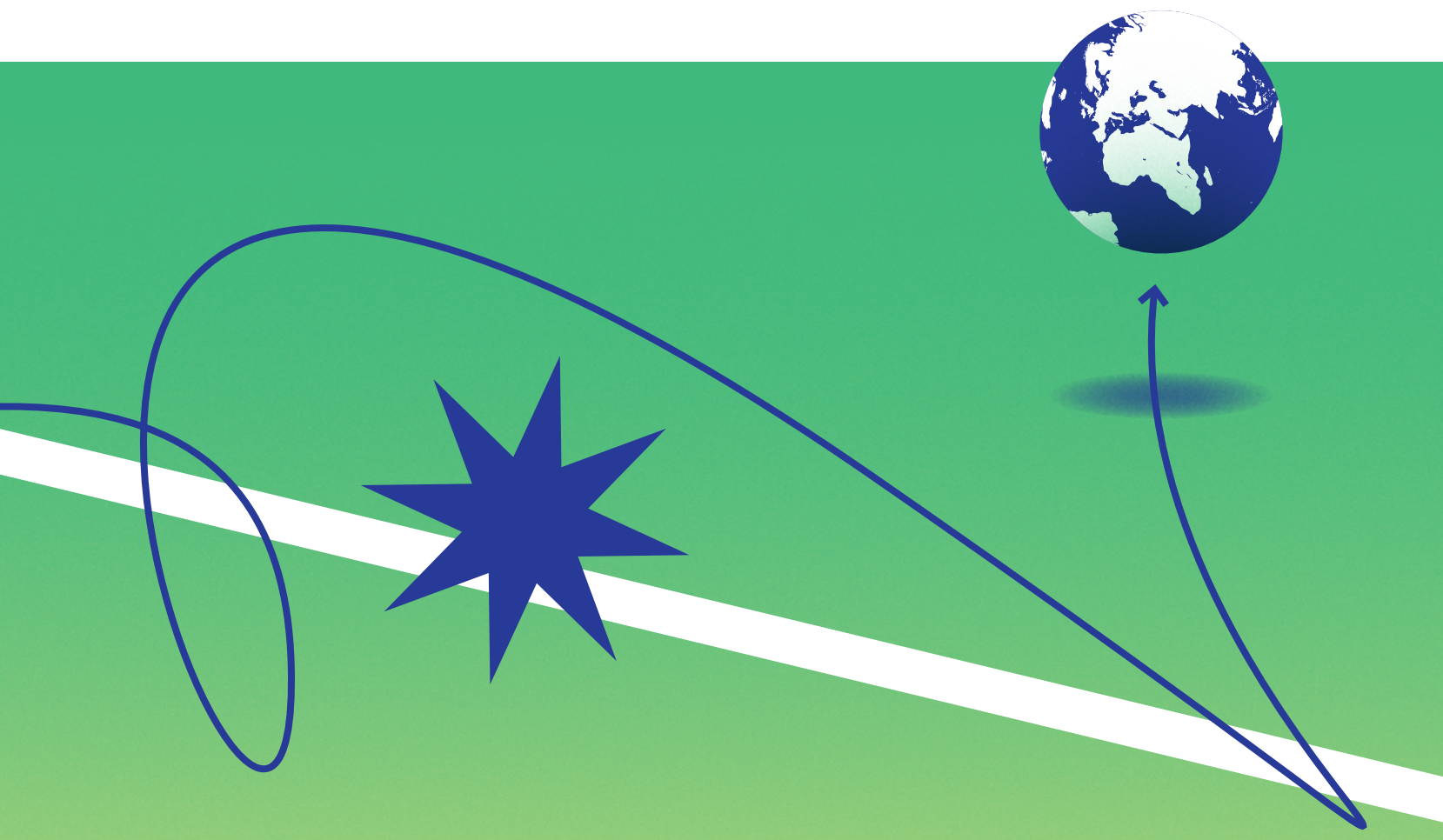
Fotbal je politika. Ukazuje se to s každou větší sportovní akcí. Letos se však dá také říct, že fotbal je geopolitika. V březnu zaútočily Spojené státy americké na Írán. USA má přitom íránské mužstvo hostit na nadcházejícím mistrovství světa, kolem akce se dělá dusno. Íránské fotbalové reprezentantky naopak udělaly těžkou hlavu domácímu režimu svým tichým protestem v Austrálii. V případě Íránek je rčení o politice ještě komplexnější — nejde jen o tradiční peníze a vliv, ale o kontrolu a využití ženských těl. To se nakonec projevilo v reakcích FIFA, Spojených států amerických i Íránu.

Íránský ženský národní fotbalový tým odletěl v únoru 2026 do Austrálie na Asijský pohár. Den předtím než Íránské lvice, jak se jim doma přezdívá, odehrály svůj první zápas s Jižní Koreou, zaútočily americké a izraelské síly na Írán a zabily nejvyššího vůdce Alího Chameneiho i přibližně sto sedmdesát dalších lidí, včetně dětí z dívčí základní školy Mináb. Hráčky nastoupily na trávník 2. března. Když zazněla íránská hymna, stály v řadě mlčky a nezpívaly.

To gesto, nebo spíše jeho absence, spustilo sled událostí, na němž bylo možné číst téměř názorně fungování moci. Ve chvíli, kdy se fotbal střetne s politikou a ženským tělem, mizí iluze neutrality. Moderátor íránské státní televize Mohammad Réza Šahbází označil hráčky za „zrádkyně“ a vyzval k přísným trestům. „Zrádci v době války musejí být potrestáni přísněji,“ prohlásil. Mezinárodní federace profesionálních fotbalistů FIFPRO vyzvala Mezinárodní federaci

fotbalových asociací FIFA k ochraně hráček. Íránská diaspora v Austrálii mezitím obklopila hotel, kde tým pobýval, a žádala jejich ochranu.

Tlak se rychle proměnil v rozhodnutí. Šest hráček a jedna členka organizačního týmu požádaly v Austrálii o azyl. Pět z nich ze strachu o bezpečí svých blízkých v Íránu a z hrozby, že jim íránský režim zabaví majetek, svou žádost postupně stáhly a vrátily se. Dvě zůstaly. Fatemeh Pasandídeh

„POJĎME SE TROCHU BAVIT“

Mario Vargas Llosa

Peruánský prozaik a nobelista Mario Vargas Llosa proslul také jako politický komentátor. Pocházel z Peru a zbožňoval Španělsko, kde po dlouhou dobu i pobýval. A celý život vášnivě miloval fotbal. Všechny jeho lásky se protnuly v roce 1982, kdy psal pro list *El País* sloupky o mistrovství v kopané probíhajícím právě ve Španělsku. Během turnaje dostal přehlídku tehdy dokončeného stadionu Camp Nou v Barceloně, obdivoval stoupající hvězdu jistého Maradony a přemýšlel nad smyslem celého toho cirkusu.

NA HRANĚ ZKUŠENOSTI

Hartmut Rosa

SITUACE A KONSTELACE

Třiatřicátý den mužské fotbalové Bundesligy, sezona 2022/2023. SC Freiburg se v posledním domácím zápase sezony utká s VFL Wolfsburg. V sedmdesáté minutě Europa Park Stadion zaburácí: Nils Petersen, legenda Breisgau, který jako karetní žolík nesčetněkrát zachránil SC v klíčových zápasech a fanoušci ho doslova uctívají jako člověka i sportovní vzor, nastupuje po dlouhé pauze ke svému úplně poslednímu zápasu; střídá. Sborový řev fanoušků na tribuně. „Nikdo není víc než klub, ale ty jsi tomu byl zatraceně blízko,“ hlásá jeden z obrovských transparentů. A stal se zázrak: Petersen skóruje! Pět minut po nástupu! Krátce před koncem zápasu dokonce podruhé: fantastický gól, hlavičkou přímo do rohu. Stadion je v euforii. Dokonce i trenér Christian Streich má slzy v očích. Vypadá to jako dokonalý, neuvěřitelný, přímo zázračný závěr skvělé sportovní kariéry. Stadion je na pokraji kolektivní extáze. Nikdo neprotestuje. O výsledku zápasu je stejně rozhodnuto, pro Wolfsburg už o nic nejde; sezona je u konce. V tu chvíli se ozývá kolínský videorozhodčí: videoasistent rozhodčího (VAR) konstatuje, že pár chvil před Petersenovým gólem došlo

ve střední části hřiště k drobnému kontaktu mezi dvěma hráči a pečlivá analýza záběrů ukázala, že šlo o foul. Gól se ruší. Dokonce i hráči Wolfsburgu jsou zaskočeni. Hlavní rozhodčí nemá jinou možnost než gól odvolat. Konec extáze. V jediném okamžiku fanoušci, útočníci, hráči i rozhodčí zažívají — přesně tak: totální bezmoc. Lépe řečeno, už nehrají žádnou roli: mohou pouze vykonat, respektive následovat, co si žádají pravidla — nebo spravedlnost?

Postupující kulturní transformace převládajícího modu chování od *jednání* k *vykonávání* s sebou nese skutečnost, že se vše řídí logikou *zpřístupňování světa*. Komplexní, celostní situace, které obvykle nemůžeme přesně časově, prostorově či sociálně ohraničit, redukuje na jednoduché, měřitelné, jednotné a většinou binární *konstelace*, abychom je pak mohli jednoznačně, nestranně a srozumitelně zpracovat či vyřešit. Vezměme si ještě jednou vylíčenou *situaci* fotbalu: patří k němu pořadí v tabulce, fáze sezony, v níž se zápas odehrává, stav utkání, okamžik, kdy padne gól, burácející stadion, atmosféra na hřišti i na tribunách, ale také život Nilse Petersena a jeho hraní, úcta, jíž se mu ve Freiburgu dostává, aura, která ho obklopuje. A konečně jediný okamžik a význam jeho branky v celém příběhu. Když rozhodčí

situaci na hřišti hodnotil, pravděpodobně, i když ne nutně vědomě, vzal všechny tyto faktory v potaz; zapůsobily na něj. A právě tady se ukazuje jeden z hlavních důvodů, proč máme sklon k redukcí situací na konstelace: rozhodčí mohl být řekněme potenciálně *ovlivněný*, což vedlo k tomu, že rozhodl *nespravedlivě*. Pro systém VAR nehraje jediný z faktorů žádnou roli, úsudek videoasistenta vychází výhradně z *konstelativního* zjištění skutkové podstaty. Buď došlo ke kontaktu hráče Freiburgu s botou soupeře, nebo nedošlo; buď útočník překročil vyznačenou ofsajdovou čáru, nebo ne. To ale zároveň znamená: tento rozhodovací proces a z něj vyplývající závěry jakékoli jiné řešení vylučují. Přísně vzato, dokud na hřišti rozhoduje rozhodčí, jsou diváci ve fotbale *součástí situace* a zápasu; v takovém případě jsou prakticky vtaženi do hry. Nejsou však součástí konstelace, která je relevantní pro videoasistenta. Pro něj je divák vyloučen, nehraje roli; pokud se rozhoduje podle videozáznamu, jako by vůbec neexistoval. Tato okolnost zásadním způsobem proměňuje zkušenost fotbalového utkání na stadionu. Fanoušci vědí, že jejich přítomnost a chování má na hru i rozhodčí vliv, pískáním a hučením, povzbuzováním a jásosem se cíleně snaží dění na trávníku ovlivnit. Jsou součástí hry — a platí to

Magnesia Litera 2026

Spolek Litera gratuluje vítězům
a děkuje partnerům

KNIHA ROKU

Dora Kaprálová: Mariborská hypnóza (Větrné mlýny)

LUXOR LITERA ZA PRÓZU

Dora Kaprálová: Mariborská hypnóza (Větrné mlýny)

PALE FIRE CAPITAL LITERA ZA POEZII

Radovan Jursa: Koncept transparence (Galerie Věž)

JABLOTRON LITERA ZA KNIHU PRO DĚTI A MLÁDEŽ

Kateřina Illnerová: S láskou V. (Host)

NF IOCB TECH LITERA ZA NAUČNOU LITERATURU

Petr Pokorný, Petr Šída: Hinterland.
Archeologie severočeských pískovcových krajín (Kodudek)

ČRO PLUS LITERA ZA PUBLICISTIKU

Klára Kubíčková, Jana Srncová: Roztěkané (Host)

LITERA ZA NAKLADATELSKÝ ČIN

Pavla Pečinková (ed.): Josef Čapek – Pracoval jsem mnoho (8smička)

LITERA ZA PŘEKLADOVOU KNIHU

NoViolet Bulawayo: Slavné časy (přel. Anna Štádlarová, EMG/Odeon)

DILIA LITERA ZA DEBUT ROKU

Marie Škrdlíková: Jak dlouho se spí, když kvetou orchideje (NLN)

JABLOTRON LITERA ZA DETEKTIVKU

Jiří Klečka: Černý kos (Host)

LITERA ZA FANTASTIKU

Jela Abasová: Tři čtvrtě na šílenství (Host)

LITERA ZA HUMORISTICKOU KNIHU

Zuzana Bergrová: Podezřelý ticho (Albatros Media/Motto)

CENA MAGNESIA ZA PŘÍNOS KNIŽNÍ KULTUŘE

Jaroslava Haladová a stanice ČRo Vltava za nenahraditelnou službu,
kterou tato stanice poskytuje české literatuře a kultuře

KOSMAS CENA ČTENÁŘŮ

Cyril Děckař: Děcké lékařství (103 media)

JABLOTRON

PALE FIRE

IOCB TEC-H
NADAČNÍ FOND

Česká televize

Plus

LUXOR

Dilia

Plus
Český rozhlas

KOSMAS

Národní divadlo

RESPEKT

LEDMULTIMEDIA

SPOLK
LITERA

FPS REPRO

NESPRESSO

BOHEM

BOHEMIA SEKT

ROZHLAS

Městská
knihovna
v Praze

A2

MĚSÍČNÍK
HOST

iLiteratura.cz

konzelsberger

O sblížení zákonných a zločineckých sil, politickém sadismu, přitažlivosti nesmyslů a jiných perverzích současných vlád

DVĚ VARIACE NA MOC A SLAST

Slavoj Žižek

Slavoj Žižek, jeden z nejvýraznějších a nepozoruhodnějších filosofů současnosti, patří k těm myslitelům, kteří neúnavně a s přesnými údery komentují současné světové dění. Když jsme ho oslovili s prosbou o překlad jednoho z jeho nedávných esejů o Epsteinovi, přišla odpověď: „Prostě to přeložte a zveřejněte. Na autorská práva se vykašlete. Přikládám některé ze svých posledních textů.“ Dva z těchto textů přímo od slovinského esejisty přinášíme v překladu Sylvie Ficové. Vykašlali jsme se na Epsteina a servírujeme Trumpa. Samozvaného mesiáše, buřiče i krále, čtenáře Lacana.

Královna Alžběta II. a její století

Kniha
vychází
u příležitosti
100. výročí narození
královny Alžběty
80 fotografií
736 stran

Uznávaný londýnský satirik Craig Brown protkává svou výjimečnou knihu reportážemi, deníky zasvěcenců, anekdotami i psychoanalýzou snů. Výsledkem je díky vynikajícímu překladu Michaela Žantovského bravurně odlehčený portrét ikonické hlavy státu, do níž své tužby projektovali nejen ostrovní poddaní, ale i celý svět.

Autor i překladatel budou hosty nakladatelství
PROSTOR na Světu knihy v sobotu
16. května od 10 hodin.

P R
O S T
O R

Dáváme kvalitním knihám prostor

STAROSTI UKRAJINSKÝCH STAROSTŮ

Ivan Motýl

Organizují evakuace, zajišťují úkryty před nálety nebo promlouvají na pohřbech padlých. Zápasí s dodávkami elektřiny a někteří „vládnou“ okupovaným obcím z kyjevského exilu. Ruská invaze dala ukrajinským starostům nové úkoly, pořád ale potírají korupci a zároveň jí podléhají. Mají i zvláštní zvyklosti, třeba starosta Lvova Andrij Sadovyj řídí město společně s kocourem Levčikem. A jinde touží po turistech. „Češi, vraťte se,“ prosí Vasil Chudinec, starosta Koločavy. Letos o Velikonocích přijeli do dědiny Nikoly Šuhaje jen čtyři Češi, dříve jich bývaly stovky.

Ukrajinci mají pro starostu oficiální název *голова міста*. Hlava města. A pokud neřídí velkoměsto nad sto tisíc obyvatel, obvykle musí spravovat až dvacet obcí. Územní správa je centralizovaná do střediskových sídel, což má šetřit státní rozpočet.

Z podstaty své funkce vědí více než jiní. A například jen oni mohou prozradit, kolik branců z jejich města už padlo na frontě. Následující válečný kaleidoskop se zrodil po dlouhých rozhovorech se starosty z nejrůznějších částí Ukrajiny.

ZAHYNE KAŽDÝ DEVÁTÝ BRANEC

Městu Kosiv v Ivanofrankivské oblasti se v roce 2019 podařilo proniknout na seznam světového kulturního dědictví UNESCO. Kdo z Čechů ale slyšel o kosivské keramice? Zdejší hrnčíře přitom obdivoval již rakousko-uherský císař František Josef I., který si od nich nechal v roce 1882 postavit kachlová kamna do Schönbrunnu. Kosiv byl tehdy součástí habsburské monarchie a mezi světovými válkami náležel k Polsku.

„Je tu asi osmdesát keramických dílen, ale ani chlapcům z tradičních hrnčířských rodin se nevyhýbají povolávací rozkazy,“ posteskně si Jurij Ploskonos, starosta Kosivu. „Do války už od nás byla odvedena asi tisícovka mužů, máme třicet dva tisíc obyvatel. Rusové jich zabili sedmdesát čtyři a každému z nich jsem byl na pohřbu. Dalších čtyřicet chlapců zůstává nezvěstných.“

Zemře každý osmý až devátý muž, kterého z Kosivu povolá vojenská správa na frontu!

Starosta je chirurg, proto zvláště bolestně nese, když se ze zákopů vrací mrzáci. A není jich málo.

← Každé město i obec na Ukrajině už mají své válečné oběti. Jejich smrt často blízkým oznamují starostové, kteří také promlouvají na pohřbech

Ploskonos mi popisuje rozdíl mezi civilním a válečným chodem radnice: „Hlavním úkolem samospráv je teď podpora Ozbrojených sil Ukrajiny. Komunální problémy jsou až na druhém místě, navíc do rozpočtu přichází pořád méně peněz.“

Válka je drahá, takže i v poloprázdné městské pokladně musí najít peníze pro vybavení mobilizovaných branců. „Pořádáme sbírky na armádní automobily, pleteme maskovací síť. V době míru měla naše armáda asi sto padesát tisíc vojáků, teď držíme milionové vojsko a každý musí nějak přispívat.“

V ČELE PARTYZÁNŮ

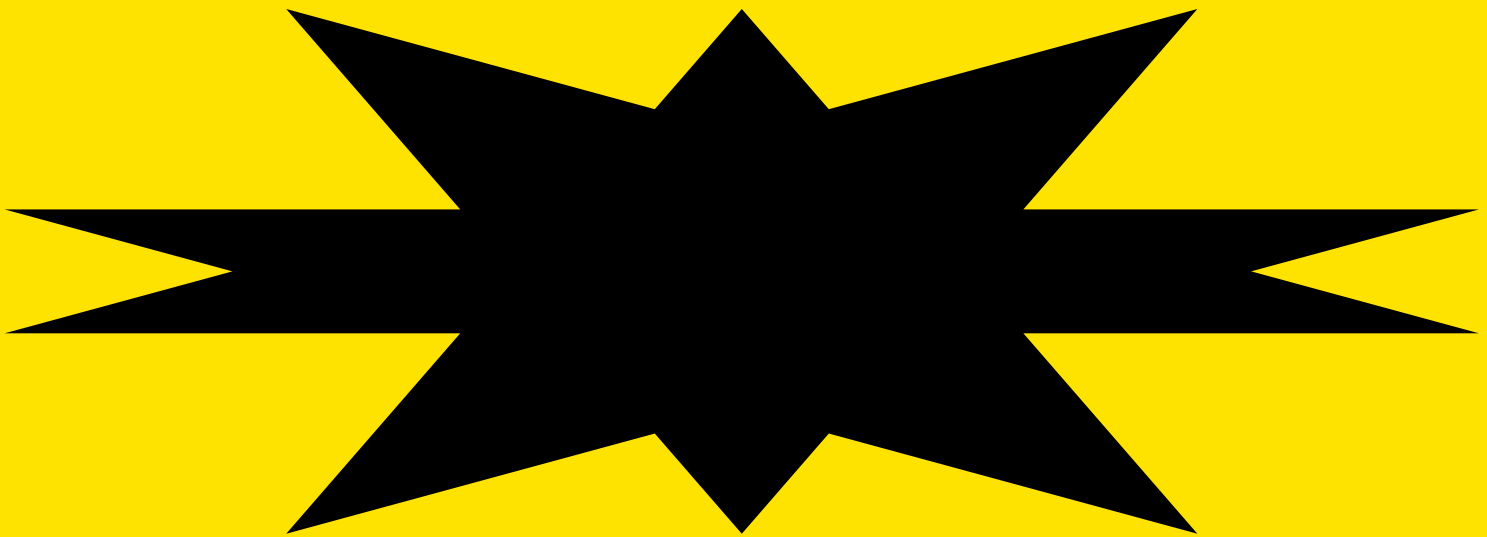
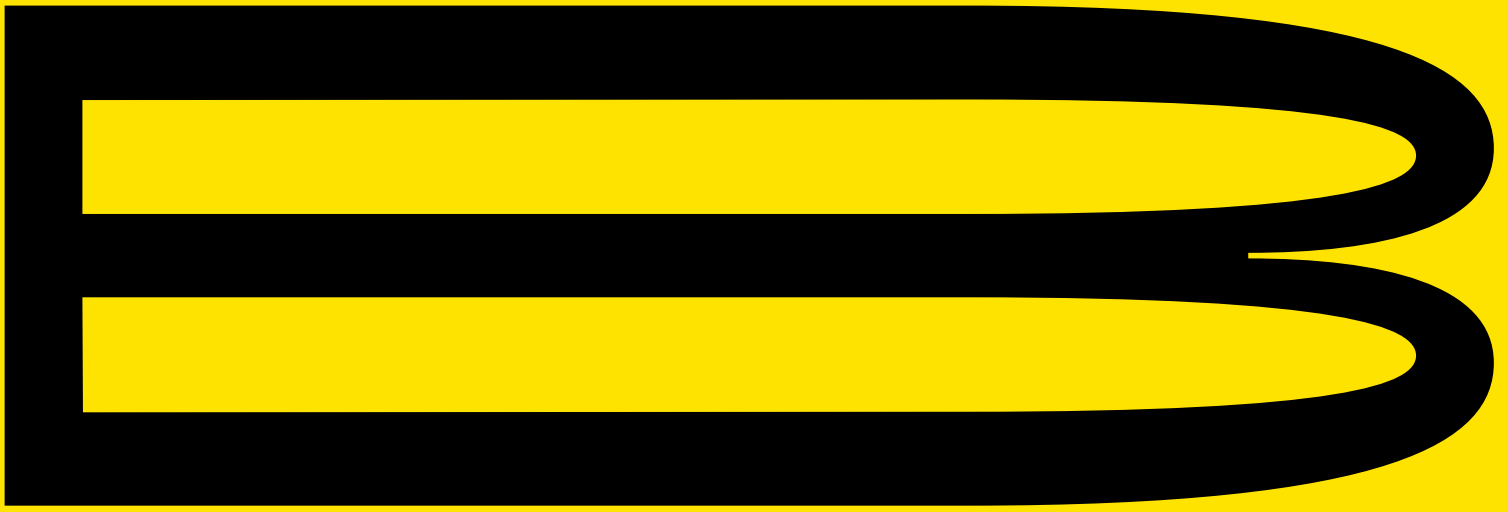
Když nebyla po ruce armáda, pokusil se okupaci zastavit starosta. Oleg Pilipenko stojí v čele města Ševčenkove v Mykolajivské oblasti a 26. února 2022 vyděšeně sledoval, jak se ruské tanky valí směrem na půlmilionový Mykolajiv.

„Ukrajinskou armádu jsme tu neměli, tak jsem vyzval dobrovolníky a okamžitě vznikl asi stočlenný partyzánský oddíl.“

Vyměňovali dopravní značky a využívali hustou síť zavlažovacích kanálů. „Kvůli zemědělství je jich tu obrovské množství a nepřekonaté je ani tankem. Spousta ruské techniky v nich uvízla,“ vypráví a ukazuje v mobilu snímky tanku ztroskotaného na hrázi kanálu. „Posádky utekly, my jsme pak techniku odtahovali traktory na naši stranu.“

Když pak Pilipenko 10. března 2022 padl do rukou okupantů, přivázali ho zvenku na bojové vozidlo, a než ho dovezli na základnu, utrpěl rozsáhlé omrzliny. „Pobyt v zajetí byl šílený, Rusové mě bili obušky anebo mučili elektrickým proudem. Zlomili mi žebra, byl jsem samá podlitina.“ Během tříměsíčního zajetí zhubl o dvacet kilogramů. Vyhrožovali mu zastřelením, ale ruská tajná služba FSB si starostu nakonec vybrala jako osobu vhodnou k výměně zajatců. Na základně na letišti Čornobajivka u Chersonu dostal šanci přežít jako jediný ze třiceti zadržovaných. „Všechny ostatní nechali povraždit, je mi to líto.“

Za ruské vojáky zajaté na Ukrajině byl vyměněn v humanitárním koridoru u Chersonu, devadesát tři dnů po zatčení.

PETR
BORKOVEC

Básník čísla

KLÁRA
MAŇUROVÁ

Nová jména

MARIE
ILJAŠENKO

Povídka

DAVID
KONEČNÝ

Ateliér

Básník čísla Petr Borkovec

Petr Borkovec (nar. 1970) je básník, prozaik, překladatel. Pracoval jako redaktor Nakladatelství Lidové noviny, *Lidových novin*, *Literárních novin*, *Revue Souvislosti*. Od roku 2005 do roku 2023 byl dramaturgem a moderátorem pražského literárního Café Fra. Vydal řadu knih poezie, prózy i knih pro děti. Za poslední knihu povídek a krátkých próz *Nějaká Cécile a jiné* (Fra, 2025) získal Cenu literární kritiky, za dětskou knihu *Diktáty* (ilustrace Andrea Tachezy, Běžilíška, 2025) byl letos nominován na Cenu Magnesia Litera. Borkovec překládá poezii ruských básníků Vladislava Chodaseviče, Vladimira Nabokova, Jevgenije Rejna, Josifa Brodského, Jurije Odarčenka a jiných. Spolu s lingvistou Matyášem Havrdou se věnuje překladům antických tragiků.

Básně v čísle pocházejí z knihy *Malé lodě*, která vychází v nakladatelství Baobab a k níž nakladatelka Tereza Horváthová poznamenává: „Borkovec si uložil jasný úkol: vrátit se v mysli do Itálie, do Ravenny a okolí, do letoviska Lido di Dante, kam s rodinou a třemi dcerami opakovaně jezdil, a zaznamenat a uchovat, co mu je drahé. Především to, co znovu vyvolává čas dětství a společného času v jižním vytržení.“

Povídka Marie Iljašenko

Marie Iljašenko se narodila roku 1983 v Kyjevě v ukrajinsko-polsko-české rodině. V roce 1992 se s rodiči přestěhovala na Broumovsko. Dosud vydala básnické sbírky *Osip míří na jih* (Host, 2014), *Sv. Outdoor* (Host, 2019) a *Zvířata přicházejí do města* (Host, 2025). Její básně byly přeloženy do desítky jazyků a nominovány na několik ocenění. Je laureátkou Ceny Toma Stopparda za nejlepší česky psaný esej (2023). Pracuje jako nakladatelská redaktorka, překládá z polštiny a ukrajinštiny. Žije v Praze s manželem Josefem, kocourem Ferencem a kočkou Lunou.

Nová jména Klára Maňurová

Klára Maňurová (nar. 2001) pochází z malé vesničky u Kroměříže. Studuje v Brně estetiku a živí se jako restaurátorka. Její básně byly publikovány ve *Tvaru* a na *Nedělní chvílce poezie*.

Ateliér David Konečný

David Konečný se narodil v roce 1984 v Brně, část dětství strávil na americkém Západě. Vystudoval anglistiku na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity a dodnes se živí částečně jako překladatel. Fotografii se věnuje téměř dvacet let, pohybuje se v prostředí divadla a tance, a především svým objektivem mapuje svět (nejen) české literatury.

Do téměř rodných Spojených států se několikrát vrátil, polovinu série provizorně nazvané *I Saw the Signs* tedy tvoří jakýsi návrat do krajiny dětství — snímky pocházejí z cest v letech 2011 a 2013. Druhá polovina pak zachycuje Ameriku dnes, respektive v létě roku 2025, a nabízí několik fragmentů z aktuálních protestů proti současnému Trumpovu režimu v New Yorku a Washingtonu, D. C.

S Paulem Hostovským o otci, paní učitelce
Cunninghamové a o znakovém jazyku

O ČESKO- SLOVENSKU JSEM TOHO JAKO DÍTĚ PŘÍLIŠ NEVĚDĚL

Text Jan Zikmund
Foto archiv

Málo se ví, že spisovatel Egon Hostovský měl syna, a ten se navíc sám věnuje psaní. Paul Hostovsky (nar. 1958) patří mezi nejzajímavější americké básníky současnosti. Žije v Bostonu a s domovinou svého otce dlouho neměl kontakt. Až do loňského podzimu, kdy se překlady několika jeho básní objevily v antologii americké poezie *Dinosaurů v ulicích* (Odeon).

Jste rodilý Američan, s rodiči jste žili ve Spojených státech. Kdy jste si poprvé uvědomil, že váš otec je ve střední Evropě proslulým spisovatelem?

Když jsem byl dítě a ještě jsem skoro ani neuměl číst. Seděl jsem tehdy v obýváku před knihovnou plnou knih, které všechny měly na hřbetu napsáno HOSTOVSKÝ. Většinou šlo o české knížky, ale byly tam i autorské výtisky překladů do angličtiny, němčiny, francouzštiny, dánštiny a dalších jazyků. Největší dojem na mě udělala japonská vydání. Došlo mi, že otec je spisovatelem, a nadto patřičně slavným. Když mi bylo pět, rodiče mě vzali na výlet do Londýna. Jeli jsme navštívit Grahama Greena, jenž

velmi pochvalně psal o otcových knihách. „Uvidíme se se slavným spisovatelem,“ navnadila mě matka. Vzpomínám si, jak mě Greene zvedl a posadil si mě na klín, zatímco hovořil s rodiči. V jedné chvíli jsem ho přerušil a prohlásil: „Víte co? Já taky znám jednoho fakt slavného spisovatele.“ A pyšně jsem ukázal na tátu. Všichni se hlasitě rozesmáli, a to bude možná i důvod, proč si tu scénu stále pamatuju, ale myslím jsem to tehdy vážně.

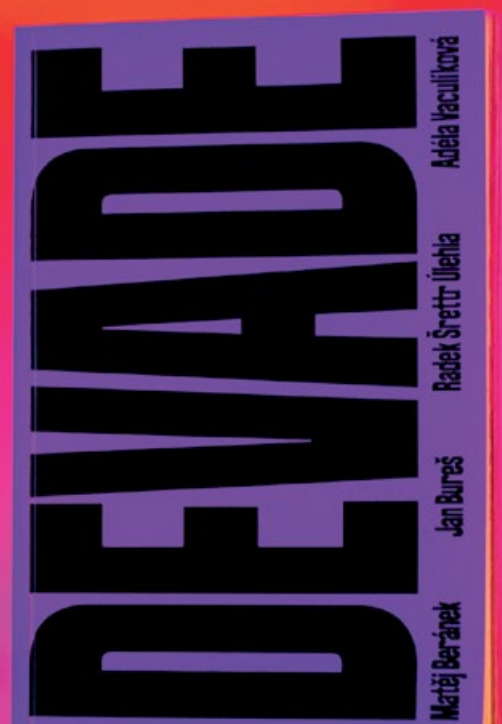
Otec se objevuje v řadě vašich básní a opakovaně zmiňujete jeho lámanou angličtinu. Jaký jste s ním měl vztah? Četl jste jeho knihy?

Zemřel, když mi bylo čtrnáct. Několik let nato jsem přečetl všechny dostupné anglické překlady jeho knih. Znovu jsem je pak už nečetl, i když jsem se o to občas pokoušel. Nemohl jsem se ale dostat přes prvních dvacet, třicet stránek. Přečetl jsem to překladům, protože mám pocit, že v překladu se leccos ztratilo, hlavně hlas, který v anglických verzích postrádám — jazyk na mě působí jaksi cizorodě a věty mají těžkopádný rytmus. Takže knihu vždycky brzy odložím. Ale možná že za to překlad vůbec nemůže. Nechci se tu pouštět do psychoanalýzy, ale možná vše svádím na překladatele i proto, že otcovy texty ve mně probouzejí velkou zlost z období dětství. Matka otce

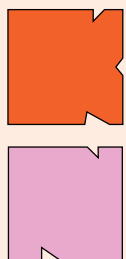
ARCHITEKTURA PRAHY MEZI PŘÍSNOSTÍ A DISKOTÉKOU

Devadesátky a architektura. Velké, však dosud přehlížené téma. Kniha je první publikací, která s odstupem a kritickým pohledem hodnotí pražské stavby první svobodné dekády po pádu komunismu. Představuje příběhy třiceti staveb z let 1989–2004, od ikonického Tančícího domu přes zatracovaný hotel Don Giovanni po zapomenutý archivní areál na Chodovci – bez předsudků i nostalgie.

Vydalo nakladatelství Institutu plánování a rozvoje Prahy
www.iprpraha.cz/publikace

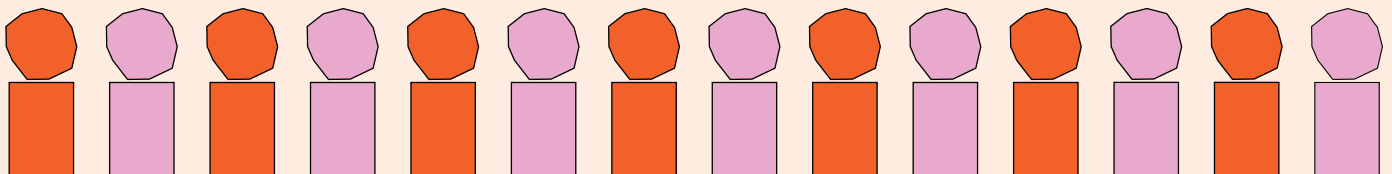
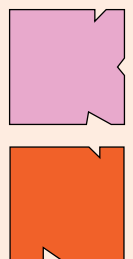

IPR
PRAHA

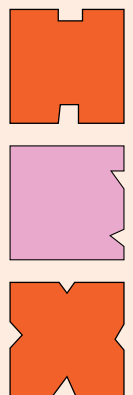
Knihex 16

Setkání malých
nakladatelství a čtenářstva
pod širým nebem

Muzeum literatury
Pelléova 22
Praha 6

5.–6. 6. 2026

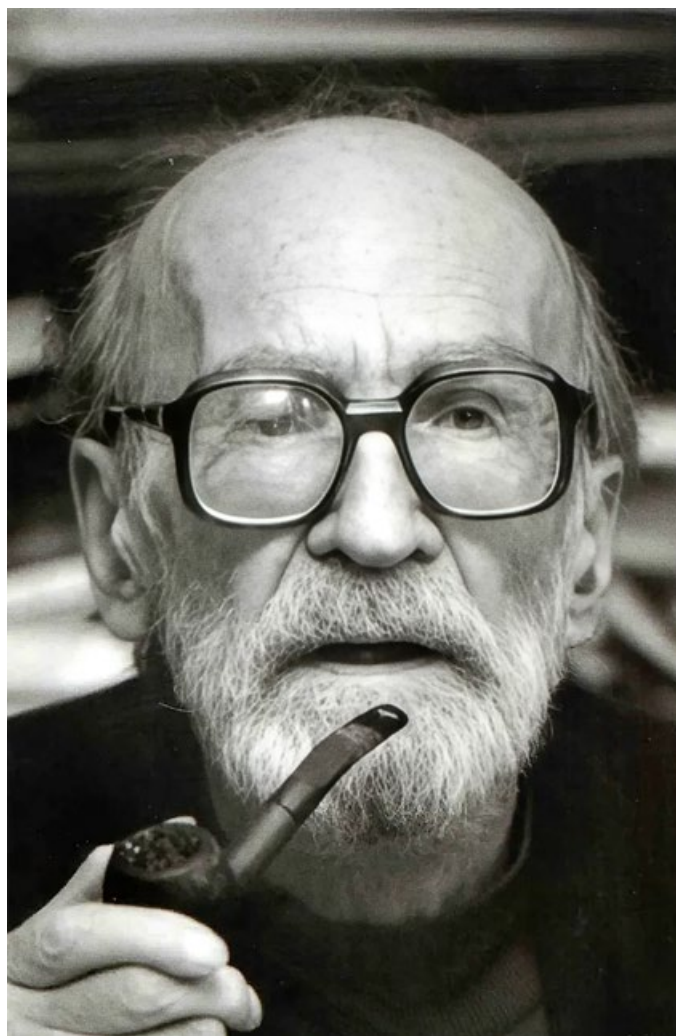

Čtyřicet let od úmrtí Mircei Eliada

TVÉ VELKÉ OČI PŘESMUTNÉ MĚ SPALUJÍ, JAK HOŘÍ

Václav Maxmilián

Verš rumunského básníka Mihaie Eminesca, jenž se stává motivem jedné z Eliadových nejznámějších knih *Slečna Kristýna*, předznamenává i jeho vlastní smrt před čtyřiceti lety. Eliade totiž zemřel jen čtyři měsíce poté, co na vlastní oči sledoval, jak hoří obrovská knihovna v jeho pracovně na Chicagské univerzitě.

Překladatel a romanista Jiří Našinec pro českou literaturu objevil prozaické dílo rumunského spisovatele a historika náboženství Mircei Eliada, když jeho novelu *Slečna Kristýna* zařadil do výběru *Pět rumunských novel*, jež vyšly pod hlavičkou nakladatelství Odeon. Další nakladatelství se na toto uveřejnění Eliada mohla odvolávat s tím, že pokud jej mohl vydat Odeon, proč by nemohli oni. Sám Eliade má ve svém deníku poznámku, jak ho překvapilo, že v Praze mohla *Slečna Kristýna* vyjít. Eliade byl totiž nežádoucí autor a Rumunsko, spojenecká země tehdejšího Československa, dbalo na to, aby jejich exulanti nebyli příliš vydáváni.

Když se s Jiřím Našincem setkáváme, nejvíce mě ale zajímá právě požár Eliadovy knihovny.

„Myslíte, že ten požár opravdu mohl za jeho brzkou smrt?“

„Bezpochyby. Eliade v tom požáru určitě viděl obrovský symbol a za pár měsíců zemřel na mozkovou mrtvici.“

„Jak k němu vlastně došlo?“

„Kolovaly okolo toho nejrůznější fámy. Ale nejpravděpodobnější je, že vyklepával dýmku a vzňal se koš na papír. Okolo toho požáru nebude žádná konspirace jako v případě Ioana Culiana.“

Ioan Culianu byl rovněž Rumun, Eliadův nejlepší žák, biograf a také blízký spolupracovník na Diviniti School na Chicagské univerzitě. Eliade do Chicaga přesídlil v roce 1957 a zmíněná univerzita přímo pro něj otevřela Oddělení výzkumu náboženství. Nyní tato katedra nese jeho jméno. Když Eliade zemřel, poslední svazek obsáhlé *Encyklopedie náboženství*, jejíž vydání inicioval a řídil a jejíž značnou část sám napsal, byl ještě v tiskárně a Culianu pracoval na *Slovníku náboženství*, který měl být stručnou verzí dvou velkých Eliadových projektů, *Encyklopedie náboženství* a *Dějiny náboženského myšlení*. Právě Culianu se ve své biografii Eliada zmiňuje o tom, jak rozsáhlá byla jeho chicagská knihovna, kde kromě knih, jež schraňoval celý život, lehla popelem i jeho korespondence a také

nějaké rukopisy. Ioan Petru Culianu byl o několik let později, 21. května 1991, na pánských toaletách v kampusu Chicagské univerzity záhadně zastřelen.

„Kdo ho mohl zabít?“

„Nikdy to nevyšetřili, není jasné, co se stalo. Ale stopy vedly k Securitate, což byla bývalá rumunská tajná policie. On byl totiž hlasitým kritikem rumunského porevolučního režimu. Ale Culianu byl trnem v oku i pohrobkům někdejší Železné gardy...“

ZBOURANÉ PODKROVÍ

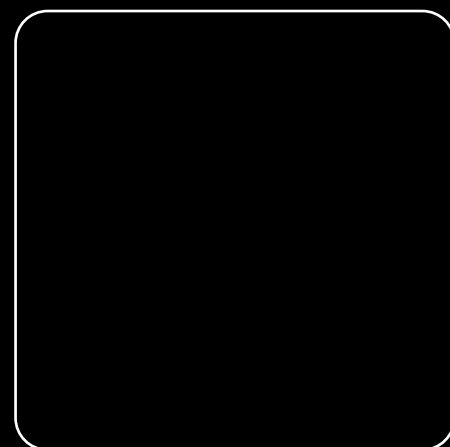
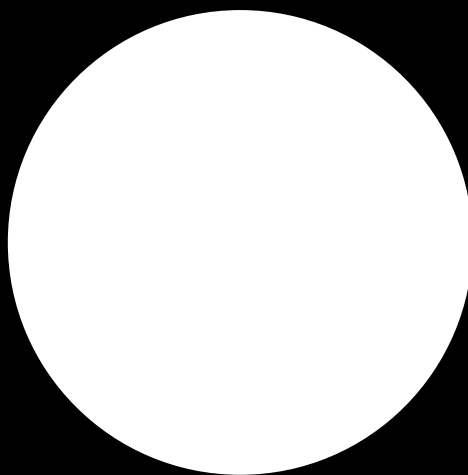
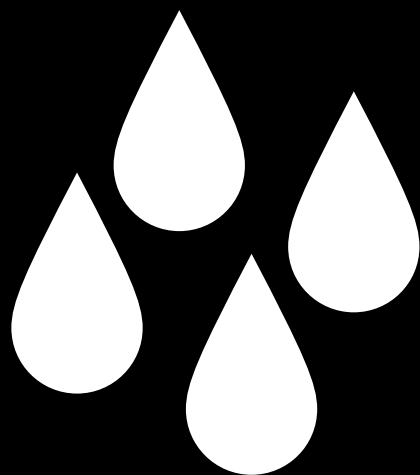
Eliadovo literární dílo je neuvěřitelně široké. Jiří Našinec mi prozrazuje, že jeho sebrané spisy, jež v Rumunsku vydává tamější akademie věd, mají mít osmdesát svazků a kromě odborných prací, románů a povídek obsahují i jeho deníky, paměti, divadelní hry, novinové články a eseje. Eliada tvůrčí posedlost držela už od raného mládí a jako u každého autora, i u něj začala posedlostí četbou. Četl vše, co mu přišlo pod ruku, od *Sherlocka Holmese* po náboženské texty a sešitové romány. Romány mu otec ale zakazoval, protože měl za to, že je to pokleslá četba, a tak se Eliade dostal k pohádkám a mytologiím. „Časem mě ale tahle nesoustavná a bezúčelná četba přestala bavit. Jednoho dne jsem zjistil, že hrát si někde na placi je stejně vzrušující jako dobrodružné romány. Začal jsem trávit veškerý svůj volný čas po bukureštských skládkách.“ Jeho matka později, když se toulal až příliš, objevila, že jediný způsob, jak mu v toulání zabránit, bylo dát mu knihu. Eliade ale už od dětství trpěl špatným zrakem, a tak jej chodili rodinní příslušníci hlídat, jestli nečte moc.

Každý, kdo otevře Eliadovy *Paměti*, musí neodbytně nabýt dojmu, že autor trochu přehání. Nejde jen o šíři jeho zájmů, jež je v mladém věku často běžná, ale spíše o získávání až encyklopedických znalostí o tak rozdílných tématech, jako jsou květiny, horniny, hmyz, mytologie, křesťanství, rumunská i zahraniční literatura a další. Jeho četba se stávala až posedlým

studiem. Všechny tyto zájmy vedly k tomu, že ve škole musel dělat několik reparátů, protože když jej doma chodívali kontrolovat, jestli se učí, měl na stole prozřetelně položenou učebnici a pod ní knihu, kterou četl doopravdy.

V té době také objevil psaní povídek, již ale cítil, že může psát jen ve chvílích inspirace a vytržení. Zároveň mu nedělalo problém ve zbytku času psát o všem ostatním: souhrny knih, které přečetl, hodnocení vědeckých teorií, o květinách a hmyzu. První článek mu otiskl *List populárně vědný* v roce 1920, když mu bylo pouhých třináct let, a jmenoval se „Nepřítel bource morušového“. Zpětně v *Pamětech* přiznává, že netuší, proč si pro svůj první článek vybral právě toto téma: „Ten námět mě nijak zvlášť nepřitahoval a v té době jsem toho znal z entomologie dost na to, abych mohl napsat něco zajímavějšího.“ Následně vyhrál s jednou svou povídkou soutěž téhož časopisu a jako součást ocenění v něm mohl na pokračování uveřejnit sérii entomologických článků.

Vzhledem k šíři svých zájmů se snažil regulovat spánek, aby mu nezkracoval dobu, po níž mohl studovat. Došel až k tomu, že nakonec spal jen čtyři hodiny denně (později popisuje, jak se pokoušel zkrátit čas spánku na dvě, ale nakonec zjistil, že i při množství kávy, jež vypije, jsou pro něj dvě hodiny málo). V jedné fázi četl knihu denně, ale ani to mu nestačilo, jelikož každý den začínal s tím, že by rád přečetl alespoň tři knihy, a neustále objevoval nové a nové autory. Velmi rychle se také naučil další jazyky, aby mohl díla svých oblíbenců, jež nevyšla rumunsky, číst v originále nebo alespoň v překladu do jiného jazyka. Setkání s dílem Giovaniho Papiniho jej přimělo se naučit italsky a toto vtažení do italštiny vedlo nakonec i k tomu, že svou diplomovou práci zaměřil na italskou renesanční filozofii. Když později ještě jako student navštívil Papiniho v Itálii a Papini se jej zeptal, zda chce hovořit francouzsky, nebo italsky, Eliade zvolil italštinu s tím, že chce tohoto významného autora slyšet

**SYSTÉMY
NĚHY**

Marek Šindelka

**KREV
KRUH
ČERNÁ**

Radek Wollmann

**OSAMĚLÍ
HRDINOVÉ**

Pavel Pospěch

RKK

Rezidence
Café Kaprál

Večer Časopisu Host

Marek Šindelka

19. května 2026 | 19:00 | moderuje Jan Němec

RKK

Rezidence
Café Kaprál

Večer Časopisu Host

Lubomír Tichý

16. června 2026 | 19:00 | moderuje Václav Maxmilián

nakladatelstvibeta.cz

KEMP
MAARTJE WORTEL

Místo, kde ticho
mluví hlasitěji
než lidé.

Muži se podvolují
strachu o holý
život, ale ženy jsou
připraveny prolít krev.

AŽ SE TŘESOU NEVINNÍ
BARBARA FRANDINO

Je přesvědčen,
že svým přáním
způsobil něčí smrt.

PŘIŠLA ZA SVÍTÁNÍ
SANDRINE COLLETTE

TĚLA VE TMĚ
DAVORIN LENKO

Napsal jsem svou
chmurnou budoucnost.

**EDICE
OKRAJE**

NAKLADATELSTVÍ BETA
knihy, které nejsou černobílé

Aktuální číslo 04/2026

Piraně a světlušky Brazilské básničky dneška

*

Adélia Prado,
Ana Martins Marques,
Aline Cardoso, Lívia Natália

*

Esej Václava Křenka o překládání
Když nám bylo míň Olivera Lovrenského
Petr Uram recenzuje *22:04* Bena Lerner

svetovka.cz

Plav

Měsíčník pro
světovou literaturu

tvar

obtědeník živé literatury

Otevřený tradici,
věrný jinakosti.
Od roku 1990.

Květnové číslo magazínu UNI je tu.

Hudební rozhovory, osobité recenze
i pohled do světa současného umění,
to všechno v aktuálním vydání.

UNI najdete ve vybraných
knihkupectvích, trafikách nebo
online na www.magazinuni.cz.

Chcete podpořit
kulturní publicistiku?
Přispějte přes
darujme.cz/unijazz

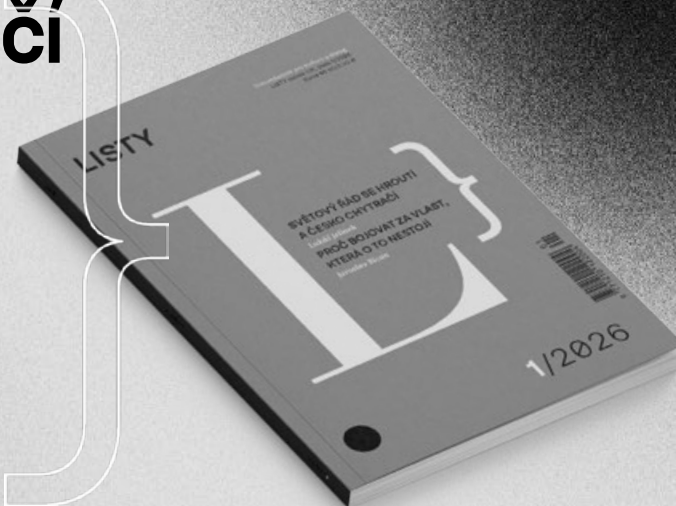

Objevte Listy. Texty, které vám algoritmy nedoručí

Od poezie k politice, od analýze
k divadlu, od domova do světa.
Objevte Listy, platformu
pro dialog kultury, společnosti
a politiky.

listy.cz

LISTY Dvuměsíčník
pro kulturu a dialog

Meme
SIRAEEL

Jakub Jetmar

Emily Hart pracuje jako zdravotní sestra a miluje pivo, rybaření a zbraně. Zájmy poctivě dokumentuje a sdílí na sítích, kde své fotografie doprovází bojovnými politickými výzvami. „Kristus je král, potrat je vražda a všichni nelegální přistěhovalci musí být vyhoštěni,“ stojí pod snímky, na nichž se mladá blondýna objevuje v bikinách s hvězdami a pruhy či rudou čapkou Make America Great Again. (To zrovna s pivem v ruce trůní v díře v ledu.) Sličná agitátorka Hart, světe div se, neexistuje. Pomocí generátoru obrázků Nano Banana Pro ji stvořil dvaadvacetiletý student ortopedie ze severní Indie, který si chtěl vydělat na cestu do Spojených států. Původně začal s prodejem studijních poznámek, brzy ale kápl na lukrativnější byznys. Objevil důvěřivou lačnost konzervativních mužů. I když svůj výtvar důvodně shledával průhledným, záhy na Instagramu sbíral miliony zhlédnutí, která začal zpeněžovat prodejem reklamních předmětů a předplatných na portálu Fanvue, který podobně jako OnlyFans dovoluje sdílet explicitní erotiku.

Profil Hart už není k nalezení. Sítě jej vyhodnotily jako podezřelý a jeho autorovi se brigáda navíc zajedla, jak popsal pro technologický portál *Wired*. Podobných šměček a kvazibytostí ale bude patrně přibývat a některé se mohou stát i docela přijímanou součástí naší hyperreality, jako se to stalo u druhé pohledné blondýny Jessica Foster. I ona patří do MAGA světa, pracuje nicméně v armádě a má přístup do nejvyšších pater politiky — pravidelně se fotí s Trumpem, na jednom snímku se k nim přidal i Putin, vojačka se ale nezdráhá sdílet ani na internetu tolik ceněné snímky svých chodidel. Není skutečná, během svého čtyřměsíčního života nicméně nasbírala na Instagramu milion sledujících.

Uslintaná žádostivost se pochopitelně neomezuje pouze na Spojené státy. Rozdílnou část světa nedávno okouzila videa iránských vojaček, které se chrabře a přitom smyslně brání právě proti nájezdníkům z Washingtonu, i když Teherán ve skutečnosti zapojení žen do bojových rolí nedovoluje. Šlo ale právě o příběhy Hart a Foster, které části internetové obce vykouzlily škodolibé úsměvy. Někdo si tady dělá hejly z politické party, jejíž nejvyšší představitel vyrostl právě na spektakulárním žonglování se lži — dobře jim tak! Nabízí se však otázka, jestli šlo pro část publika skutečně o podvod. Někteří nepochybně museli vědět, že sledují soudobou a vizuálně poněkud nízkonákladovou Sirael. Správná alchymie patriarchálně-erotického vzezření a ideologicky spřízněných názorů ale patrně zaručuje, že syntetičnost — podobně jako u mnohdy očividných a přesto sdílených dezinformací — vlastně nevadí. Možná jde o gesto k vysněnému světu, který k smíchu už tolik není.

Autor je novinář.

HOST → 6

Osobnost

VRATISLAV MAŇÁK

Téma

GRÓNSKO

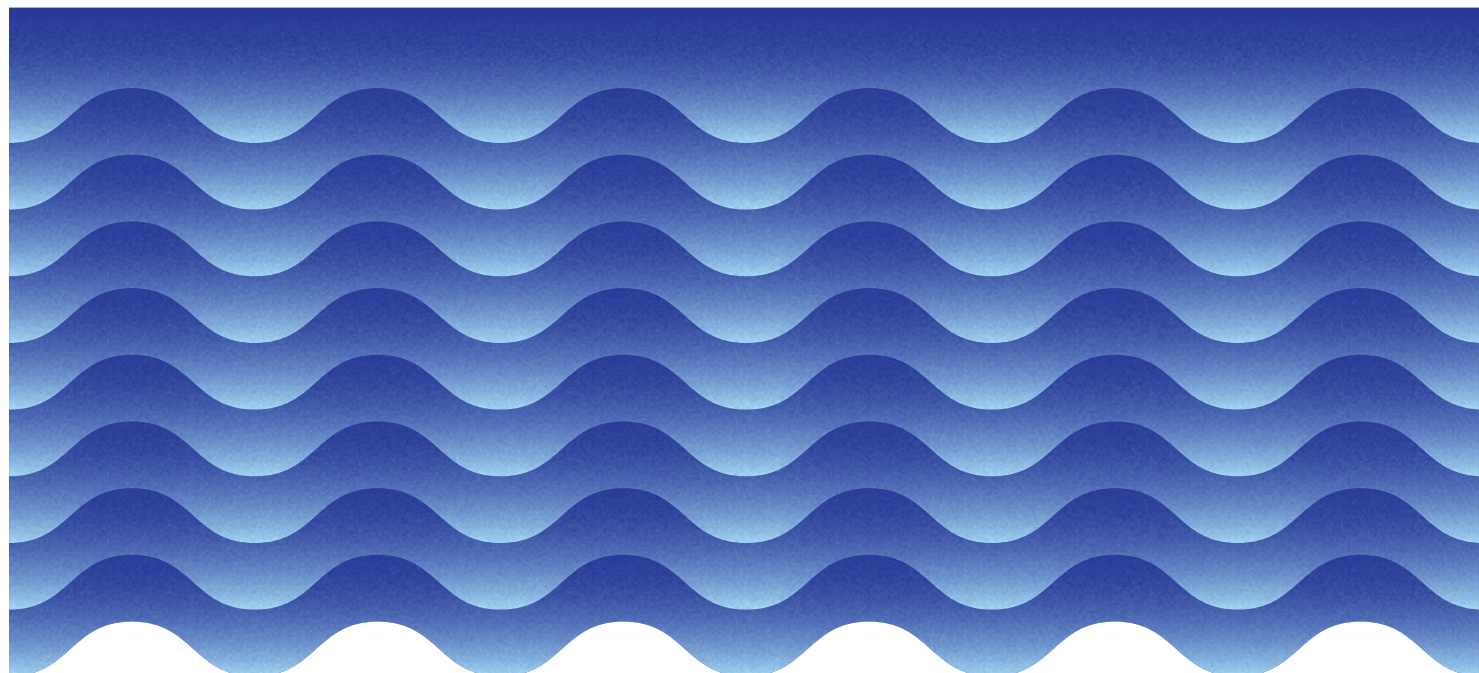
Reportáž

LUBOMÍR TICHÝ

Historie

FERNANDO PESSOA

**Plavání je jakýsi druh spánku:
snadno přecházím z postele do jezera.**

Édouard Levé

REBECCA MAKKAIOVÁ

Ohromní optimisti

„Poutavý a emocionálně strhující příběh o tom, jaké to je žít v době krize.“

Michael Cunningham

VERONIKA KRATOCHVÍLOVÁ

Kořeny jabloní

Citlivý románový debut

Příběh se noří do duší Magdaleny a Lenky, které rozdílná generační zkušenost překvapivě víc spojuje, než rozděluje. Je také oslavou moci literatury, vyprávění a psaní.

ÉDOUARD LOUIS

Zhroucení

Poslední dílo Louisovy rodinné fresky

Román s prvky antické tragédie. Příběh o neodvratném pádu, způsobeném řetězcem rodinných, společenských a psychologických vazeb.

9 771211 993009

**Pa
se
ka**

